

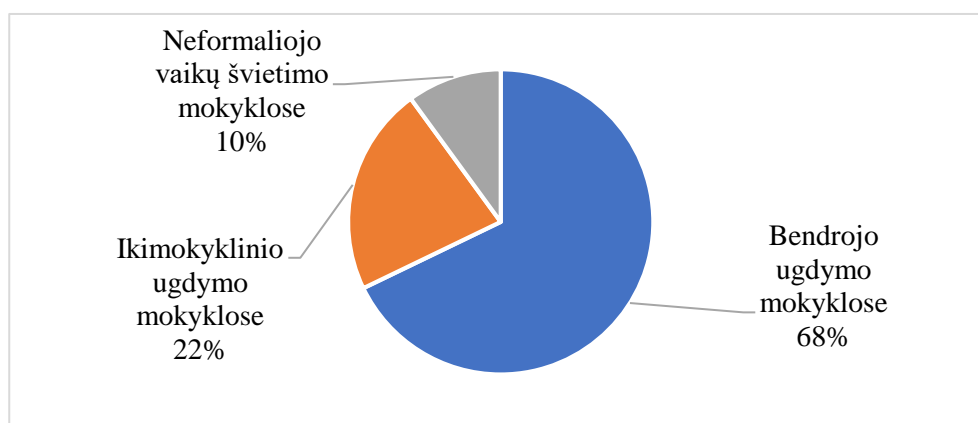
Panevėžio rajono savivaldybė

Panevėžio r. savivaldybės pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą (toliau – PKT) vykdo Panevėžio rajono švietimo centras (toliau – Centras)¹.

2021–2022 m. m. Panevėžio r. savivaldybėje dirbo 538 pedagoginiai darbuotojai, iš jų 365 (68 proc.) – bendrojo ugdymo, 119 (22 proc.) – ikimokyklinio ugdymo, 54 (10 proc.) – neformaliojo vaikų švietimo įstaigose; profesinio mokymo įstaigų savivaldybėje nėra (žr. 1 pav.). Pastaruosius keletą metų pastebimas savivaldybės pedagoginių darbuotojų, dirbančių bendrojo ugdymo įstaigose, skaičiaus mažėjimas (17 %) – 2019–2020 m. m. jų buvo 441, 2020–2021 m. m. – 383.

1 pav. Daugiausia pedagoginių darbuotojų dirbo bendrojo ugdymo įstaigose

Pedagoginių darbuotojų skaičiaus pasiskirstymas pagal mokyklų tipus (procentais)

2022 m. Centras vykdė 19 ilgalaikių (ne mažiau kaip 40 val. trukmės) PKT programų (toliau – Programos) pagal Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų 2020–2022 metų kvalifikacijos tobulinimo prioritetus. Jose dalyvavo 439 pedagoginiai darbuotojai (žr. 1 lentelę).

Palyginti su 2021 m., matyti, kad savivaldybėje pagal dalyvių skaičių svarbiausias išliko tas pats prioritetas – *Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį* ir jo sritis *Skaitmeninio raštingumo tobulinimas*, tik, skirtingai nei praėjusiais 2022 m., skirta dėmesio ir kryptiai *Į mokymąsi orientuotos vertinimo kultūros auginimas*. Svarbi PKT kryptis rajone išliko prioriteto *Vadovavimo ir lyderystės ugdymo / mokymo procesui ir švietimo įstaigai kompetencijų tobulinimas* kryptis *Mokyklos bendruomenės telkimas įgyvendinant įtraukties principą švietime*. Ją atliepančiose Programose dalyvavo beveik tiek pat dalyvių, kaip ir pernai. Prioriteto *Kompetencijų, reikalingų veiksmingai ugdyti skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, tobulinimas* kryptims didesnis dėmesys buvo skirtas 2021 m.

Centras vykdė ir daugiau ilgalaikių Programų, kurios yra susijusios su pirmuoju prioritetu, tačiau nepriskirtinos nė vienai iš kryptių, pavyzdžiui, „STEAM ugdymas – iššūkiai ir galimybės“.

¹ Prieiga internete <https://www.prsc.lt/lt>.

1 lentelė. Daugiausia Programų vyko pagal prioritetą *Kompetencijų, reikalingų veiksmingai ugdyti skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, tobulinimas*

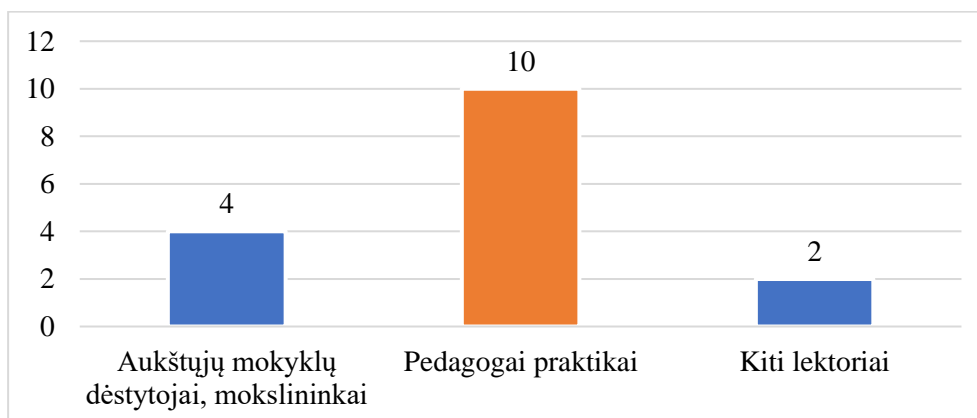
Vykdytų Programų ir dalyvių pasiskirstymas pagal prioritetus

Prioritetas / prioriteto kryptys	Vykdytų Programų skaičius	Vykdytų Programų dalyvių skaičius
Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį	7	181
Skaitmeninio raštingumo tobulinimas	6	122
I mokymąsi orientuotos vertinimo kultūros auginimas	1	59
Skaitymo gebėjimų ugdymas visose ugdymo srityse	–	–
Kompetencijų, reikalingų veiksmingai ugdyti skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, tobulinimas	6	116
Mokinio skirtubių suvokimas, atpažinimas ir panaudojimas siekiant jo pažangos	2	41
Bendradarbiavimo gebėjimų, reikalingų ugdyti ir teikti reikalingą švietimo pagalbą ir paslaugas, tobulinimas	4	75
Vadovavimo ir lyderystės ugdymo / mokymo procesui ir švietimo įstaigai kompetencijų tobulinimas	6	142
Lyderystės ugdymui ir mokymuisi stiprinimas	2	51
Gebėjimų priimti sprendimus, grįstus duomenimis, stiprinimas	–	–
Mokyklos bendruomenės telkimas įgyvendinant įtraukties principą švietime	4	91
Iš viso:	19	439

Rajono pedagoginiai darbuotojai, dalyvavę įgyvendinant Programas ir plėtoję savo profesines kompetencijas, turėjo galimybę mokytis kartu su pedagogais praktikais, mokslininkais ir kitais lektorais (psichologais, sveikatos specialistais, Centro darbuotojais ir kt.).

2 pav. Prioritetines kvalifikacijos tobulinimo Programas dažniausiai įgyvendino pedagogai praktikai

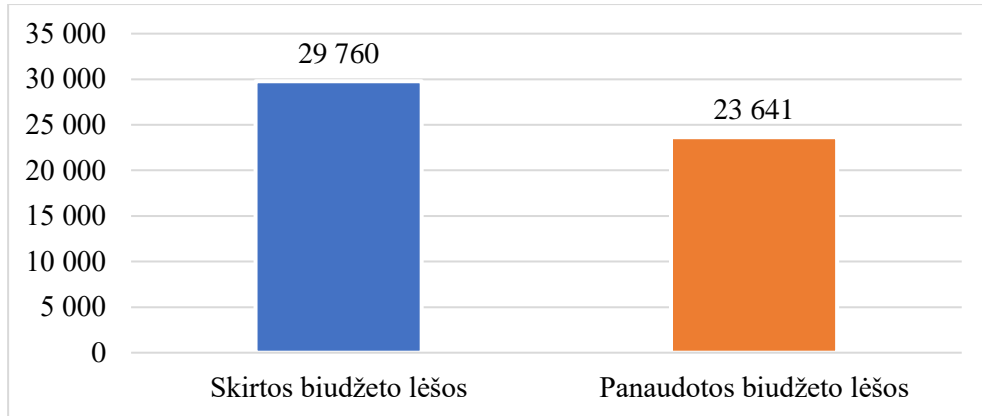
Prioritetines kvalifikacijos tobulinimo Programas įgyvendinę (vykdę) lektorai

Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti savivaldybėje 2022 m. lėšų skirta panašiai kaip ir 2021 m., bet 2022 m. (žr. 3 pav.) jų panaudota gerokai daugiau nei 2021 m. (51 proc.).

3 pav. Iš skirtų biudžeto lėšų mokytojų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų kvalifikacijai tobulinti panaudota 79 proc.

Biudžeto lėšos, tenkančios pedagogų kvalifikacijai tobulinti (eurais)

Kvalifikacijos tobulinimo galimybių užtikrinimas savivaldybėje

(interneto svetainės puslapių apžvalgos, atliktos 2023 m. vasario–gegužės mėn., duomenimis)

Centras siekia sudaryti rajono pedagogams palankias sąlygas siekti profesinių kompetencijų, kurios atitiktų švietimo sistemos pokyčių keliamus reikalavimus. PKT Programos, įtrauktos į mėnesio planą, pristatomos Centro interneto svetainėje ir siunčiamos ugdymo įstaigoms. Ilgalaikės Programos rengiamos, atsižvelgiant į mokyklų poreikius, kurie tiriami kalendorinių metų pradžioje. Atsižvelgiant į ugdymo įstaigų pageidavimus, Programos vykdomos kontaktiniu ir nuotoliniu būdu. Yra galimybė Programas įgyvendinti ir hibridiniu būdu, kuris tinkamesnis atokesnėse kaimo vietovėse gyvenantiems mokytojams. Renginiai organizuojami, atsižvelgiant į mokytojų darbo grafikus, per mokinių atostogas.

2023 m. Centro svetainėje pateiktas akredituotų PKT Programų sąrašas, kuriame nurodytas kiekvienos Programos Atvirosios informavimo, konsultavimo, orientavimo sistemos (AIKOS) kodas, trukmė valandomis ir Programos galiojimo laikas. Kai kurios ilgalaikės Programos galioja iki 2024 m. ar 2025 m. Renginių sąrašas pateiktas kalendoriuje, platesnė informacija apie renginį išsiskleidžia, paspaudus ant jo pavadinimo (data, laikas, vieta, dalyviai, tikslinė grupė, lektorai, atsakingas asmuo), bet pasigendama informacijos apie renginio trukmę. Prie renginių nenurodytos prioritetinės PKT sritys, patvirtintos Švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023–2025 metams.

Kvalifikacijos tobulinimo poveikis ugdymo kokybei savivaldybėje matuojamas, priimant bendrus sprendimus su švietimo bendruomene, aptariant savianalizės kryptis. Savivaldybės atstovų teigimu, ŠMSM nustatytas 2023–2025 metų prioritetines pedagogų kvalifikacijos tobulinimo sritis savivaldybė kartu su Centru aptarė mokyklų vadovų pavaduotojų ugdymui susirinkime, išsiginčino Panevėžio rajono prioritetus ir susiejo juos su NŠA pasiūlytomis rekomendacijomis 2022 metams. Ypatingą dėmesį 2023 m. suplanavo skirti lyderystės temai, su šia tema susiję mokymai yra nurodyti ir Panevėžio r. savivaldybės rengiamame „Tūkstantmečio mokyklų“ pažangos plane. Ištyrus poreikius paaiškėjo, kad didžiausią dėmesį mokyklos skirs ugdymo praktikos ir didaktikos kompetencijų ugdymui. Tai ir atsispindi 2023 m. mėnesių renginių planuose.

Centro darbuotojai yra pasiskirstę mokyklas, kurių mokytojų profesinį tobulėjimą kuruoja.

Svetainėje kaupiamas edukacinės patirties bankas, kuriame mokytojai aprašo mokymo procese naudojamas mokymo priemones, įrankius, veiklas. Atskiroje skiltyje aprašytos mokymosi tyrinėjant veiklos. Centras vykdo metodinės medžiagos konkursus, projektus, vienu iš jų buvo siekiama pagerinti 10 (II) klasių mokinių matematikos mokymosi pasiekimus.

Atskiroje svetainės skiltyje pateikta informacija, susijusi su ugdymo turinio atnaujinimu (toliau – UTA). Čia skelbiama informacija apie kompetencijų ugdymą, įgyvendinant atnaujintas bendrąsias programas, mokinių pasiekimų vertinimo planavimą, aktuali informacija apie UTA diegimą, nuorodos į atnaujintas bendrąsias programas ir įgyvendinimo rekomendacijas, renginių dalykų mokytojams apie UTA įrašai, užsienio ekspertų konsultacijos. Taip pat paskelbtas mokyklų pasirengimo diegti atnaujintas pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas veiklos tyrimas, išvalgos, kaip mokyklai sėkmingai pasiruošti UTA, aptartas bendradarbiavimas su socialiniais partneriais įgyvendinant UTA, pateikti UTA įgyvendinimo veiksmų ir priemonių bei komunikacijos planų pavyzdžiai, informacija tėvams apie UTA.

Gausu PKT renginių UTA temomis: ugdymo turinio kaita – šiuolaikinės didaktikos fenomenai, šiuolaikinės ugdymo praktikos ir didaktikos kompetencijų tobulinimas, specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių klasės (grupės) veiklos (pamokos) organizavimas, aplinkos struktūravimas ir mokymo priemonių parinkimas bei pritaikymas, asmens savybių ir vertybių ugdymas atnaujinto ugdymo turinio kontekste ir pan. Besiruošiant dirbti pagal atnaujintas bendrojo ugdymo programas, vyksta atskirų dalykų metodinių būrelių susirinkimai.

Buvo vykdytas įdomus projektas „Senjorai – skaitymo mentorai“. Jo tikslas – ugdyti senjorų ir vaikų vertybines nuostatas, atskleidžiančias, kad knyga – viena iš didžiausių vertybių, stiprinti kartų emocinius ryšius, sudaryti sąlygas kurti bendruomenių skaitymo tradicijas ir atskleisti kūrybingumą.

Registraciją į renginius Centras vykdo savo sukurtoje registracijos sistemoje.

Centras yra Neformaliojo suaugusiųjų švietimo (toliau – NSS) ir tęstinio mokymosi veiksmų plano koordinatorius rajone. Įstaigos darbuotojai koordinuoja ne tik NSS, bet ir trečiojo amžiaus universiteto (toliau – TAU) veiklą, rengia ir įgyvendina įvairius savivaldybės ir tarptautinius projektus, įtraukiančius suaugusiuosius į kūrybišką netradicinę veiklą. Suburta NSS iniciatyvinė grupė darniai bendradarbiauja įgyvendinant veiklas Panevėžio rajone. 2022–2024 m. Panevėžio rajone nustatyti šie NSS prioritetai: gilinti suaugusiųjų skaitmenines, sveikos ir ekologiškos gyvensenos, komunikavimo užsienio kalba ir krašto pažinimo kompetencijas.

Remiantis Centro veiklos duomenimis, atsispindinčiais interneto svetainės puslapiuose, matyti, kad siekiama sudaryti galimybes ugdyti pedagoginių darbuotojų bendrąsias ir profesines kompetencijas.

PKT poveikis ugdymo kokybei

Savivaldybės ir Centro duomenimis, PKT poveikis ugdymo kokybei savivaldybėje matuojamas, priimant bendrus susitarimus su švietimo bendruomene. Susitariama, kas bus matuojama, numatomi kiekybiniai ir kokybiniai rodikliai. Savivaldybėje aptariami vadovų stebėtų pamokų kokybės duomenys, ypatingas dėmesys skiriamas inovatyvių metodų taikymui, emocinio mikroklimato kūrimui, individualiai kiekvieno mokinio pažangai. Stebima nacionalinio mokinių pasiekimų patikrinimo (toliau – NMPP), pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (toliau – PUPP) ir valstybinių brandos egzaminų (toliau – VBE) rezultatų dinamika. Mokyklose stebima, kiek mokytojų, dalyvavusių kvalifikacijos tobulinimo renginiuose ar ilgalaikėse Programose, skleidė įgytą patirtį (modelis „Kolega – kolegai“).

Tikėtina, kad mokytojų dalyvavimas PKT renginiuose **daro poveikį mokinių pasiekimams ir pažangai**. Tai atskleidžia savivaldybės pateikti duomenys. Lietuvių kalbos ir literatūros PUPP rezultatai savivaldybėje: 2021 m. – 5,7; 2022 m. – 6,1; 2023 m. – 6,4; matematikos PUPP rezultatai: 2022 m. – 3,4; 2023 m. – 4,5; 8 klasės mokinių 2022 m. ir 2023 m. (skaitymo) rezultatai 0,5 balo viršijo šalies vidurkį; 2023 m. VBE geografijos vidurkis savivaldybėje buvo 58,49 (šalies – 51,2).

Savivaldybė mato, kad kryptingai, pagal šalies ir rajono pedagogų kvalifikacijos tobulinimo prioritetus ir mokyklų poreikį vykdomas pedagogų kvalifikacijos tobulinimas daro reikšmingą **poveikį ir savivaldybių mokyklų, kaip organizacijų, pažangai**. Ryškiausias pavyzdys – Velžio gimnazijos mokytojai, kurie ne tik dalyvauja Programose, bet ir bendradarbiauja

jas rengiant ir įgyvendinant. Pokyčio požymiai – kasmet augantis mokinių skaičius ir didėjanti individuali mokinių pažanga.

Rekomendacijos

Atsižvelgiant į pateiktus duomenis, *siūloma*:

- savivaldybės lygmeniu daugiau dėmesio *skirti* PKT stebėsenai, *analizuojant*, ar mokymosi patirtis ir dalyvaujant PKT Programose pedagogų išplėtotos kompetencijos perkeliamos į praktiką;
- *priskirti* Programų turinį prioritetinėms 2023–2025 m. PKT sritims;
- siekti *panaudoti* visas PKT skiriamas lėšas (2022 m. panaudota 79 proc.).